

ВПЛИВ ВІЗУАЛЬНОГО СВІТУ НА РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ В КОНТЕКСТІ ЕМПІРИЧНОЇ ТА КОНТЕКСТУАЛЬНОЇ АРГУМЕНТАЦІЇ

Ілля Субботенко, аспірант кафедри мов і методики їх викладання

Науковий керівник: О.Б.Мамчин, завкафедри мов і методики їх викладання, кандидат педагогічних наук, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (Україна)

THE INFLUENCE OF THE VISUAL WORLD ON THE DEVELOPMENT OF STUDENTS 'CREATIVE THINKING IN THE CONTEXT OF EMPIRICAL AND CONTEXTUAL ARGUMENTATION

Subbotenco I. PhD Student at the Department of languages and methods of their teaching of T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» (Ukraine)

Анотація. У статті досліджено практичні аспекти розвитку творчого мислення учнів в контексті емпіричної та контекстуальної аргументації. Розкрито роль та значення практичних аспектів розвитку творчого потенціалу в роботі з учнями, які мають особливі освітні потреби.

Ключові слова: творче мислення, візуальний світ, творчий розвиток учнів.

Abstract. The article examines the practical aspects of the development of creative thinking of students in the context of empirical and contextual argumentation. The role and significance of practical aspects of creative potential development in work with students with special educational needs are revealed.

Key words: creative thinking, visual world, creative development of students.

Усе оточення дитини, відвідування художніх виставок, робота в арт-студіях проникає в глибину особистості учня, збагачуючи тим самим уяву, стаючи невіддільною частиною світогляду. Учень краще сприймає мистецтво, розвиває в собі естетичне бачення реальності. Мистецтво діє на особистість надзвичайно, має широкий спектр впливів, розкриває приховані можливості неповносправних учнів та розширює творчий світогляд учнів повносправних. Мистецтво діє, як саме життя, не передбачаючи готових рецептів керівництва розвитком творчого мислення особистості, спонукаючи тим самим до творчих проявів [2, с. 131]. Варто наголосити, що розвиток творчого мислення – це арт-динамічний процес втілення творчих ідей в життєвий простір особистості [2].

Належним чином цінуючи теоретичні положення науковців та їхню аргументацію, ми використовуємо здебільшого *емпіричну аргументацію*, стрижнем якої є *емпіричне підтвердження* тобто вертифікація. Вважаємо власний арт-терапевтичний досвід невід'ємною частиною наших наукових пошуків. Недоліком сучасної, здебільшого виключно теоретичної аргументації, яка не використовує безпосередніх посилок на досвід, є відірваність її від практики. Враховуючи закоренілу теоретичність аргументації, вважаємо за ключову домінанту наших досліджень, саме звернення до аргументації емпіричної з урахуванням аргументації контекстуальної. Тому екскурс у царину творчого розвитку особистості повинен мати важливе значення для майбутніх педагогів, яким варто будувати свою аргументацію з акцентом на емпіричний досвід арт-терапевтичних практик, але варто уникати крайнощів. Так, наприклад, звернення до емпіричної аргументації може нівелювати роль мислення та зводити останнє до систематизації даних досвіду. Ми говоримо винятково про розвиток творчого світу особистості, тому актуалізовані вище думки варто розглядати крізь призму творчого розвитку особистості. Саме такий вектор досліджень обрано нами [1; 2].

Також є важливим урахування апріорного (того, що не залежить від досвіду) аспекту розвитку творчої особистості. Метою наших наукових пошуків у цьому дослідженні є «*Ad veritatem*», тобто, доведення метою якого є встановлення істини. Враховуючи погляди

наукової спільноти на проблеми творчого розвитку особистості, варто нагадати такий вислів стародавніх філософів, якого ми дотримуємося: «*Amicus Plato sed magis amica (est) veritas*» (лат. – Платон мені друг, але істина дорожча). Тобто не спростування тих чи інших аргументів, не самопрезентація власної персони, не пошук недоліків в інших є метою наших наукових розвідок. Отже, метою наших практичних та теоретичних досліджень, є прагнення довести творчий розвиток особистості, в істинному світлі любові.

Тому більш точно сформулюємо мету наших теоретико-практичних досліджень. Метою дослідження є огляд *перспектив творчого розвитку особистості школяра з акцентом на позитивних творчих проявах індивідуальності візуалізації досвіду*. Під індивідуальністю візуалізації досвіду ми розуміємо проекцію життя особистості на власну творчо-пошукову діяльність. Адже те, що всередині, – проявляється зовні, і те, що зовні, проникає всередину. Ми живимо у світі обміну візуальною інформацією, яка тим або іншим чином впливає на формування системи художніх цінностей особистості, в синергії з іншими життєвими реаліями буття. Глибокий аналіз літератури з мистецтвознавства, медицини, психології дитячої творчості, педагогіки та етнографії, дозволяє стверджувати важливість творчого потенціалу особистості як складової інтелектуального, морального, естетичного та духовного розвитку учнів. Сучасне мистецтво повинно стати рушієм культурних змін, стимулювати продуктивну творчу активність країни [3]. Для українського арт-простору невключеність самого мистецтва в комунікацію з учнями є серйозною проблемою, яка потребує комплексного вирішення, і вже у цьому контексті можливі подальші зрушення, зростання ціннісного ставлення до творчості [1, с. 44]. Налагодження комунікації в сфері українського арт-простору за допомогою мистецтва, сприятиме розвитку якісної підготовки майбутніх педагогів до розвитку творчих можливостей суспільства [2, с. 130].

Розвиток творчого мислення можливий в контексті ціннісного ставлення до мистецтва та дитини. Проте доводиться спостерігати, що сучасне мистецтво здебільшого тяжіє до експресії відображення видимої реальності, не враховуючи внутрішнього світу особистості. Розглядаючи вплив візуальних образів на формування творчого мислення зазвичай не враховується специфічний контекст роботи з особливими дітьми, тому ми розглядаємо значення візуальної інформації у роботі з особливими дітьми (дітьми з особливими освітніми потребами). Тому *ключовим аргументом наших досліджень є такий: учні з особливими освітніми потребами сприймають мистецтво не так, як ми*. Це особливе сприйняття світу візуальних образів залишається таємницею, але ж деякі прояви цієї таємниці творчого розвитку особистості, відкриваються Богом до чутливого та люблячого серця педагога, який не просто орієнтується на теорію. Дітей та їхнє мистецтво потрібно відчувати серцем. І це є одним зі шляхів до розкриття можливостей творчого потенціалу учнів з особливими освітніми потребами. Неврахування педагогіки духовного розвитку призведе до неправильних підходів у роботі з особливими дітьми [1].

Отже, арт-терапевтична дія мистецтва є особливим вектором наукових пошуків, який потребує осмислення в контексті педагогіки духовного розвитку особистості. Впливу візуальної інформації на формування ціннісного світу особистості потрібно приділяти важливу увагу, адже зрештою накопичення у дитячій душі негативних візуальних образів, буде формувати антицінності та деформувати особистість в творчому та психологічному аспекті.

Список використаних джерел:

1. Субботенко І. Ю. Значення творів сакрального живопису в розвитку художнього мислення майбутнього педагога / І.Ю. Субботенко // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки. –2020. – №4. – С. 42-47.
2. Субботенко І. Ю. Художнє мислення в педагогічній комунікації вчителя початкової школи / І.Ю. Субботенко // Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 24-25 січня 2020 року). – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнот», 2020. – Ч.2. – С. 129-133.
3. Сучасне мистецтво: наук. зб. Ін-т проблем сучас. мис-ва Акад. мис-в України / редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. – Акта, 2005.– Вип. 2.– 300 с.

АКТИВІЗАЦІЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

*Людмила Табакар, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Науковий керівник: О.О. Біла, доктор педагогічних наук, професор,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет (Україна)*

ACTIVATION OF PROJECT ACTIVITY OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS IN LESSONS OF FINE ARTS

*Lyudmila Tabakar, master's student
Izmail State University of Humanities (Ukraine)*

Анотація. У статті досліджено теоретичні питання активізації проєктної діяльності учнів початкових класів. Розкрито роль та методичний ресурс уроків образотворчого мистецтва в контексті реалізації дитячих художньо-творчих проєктів.

Ключові слова: проєкт, проєктна діяльність, урок, початкова школа.

Abstract. The article deals with the theoretical questions of activating the project activities of primary school students. The role and methodical resource of fine arts lessons in the context of realization of children's art and creative projects is revealed.

Key words: project, project activity, lesson, elementary school.

Організаційні та методичні орієнтири щодо модернізації освітнього процесу в сучасній початковій школі визначено, насамперед, у Законі України «Про освіту», Державному стандарті початкової освіти, Концепції нової української школи. У цьому зв'язку слід підкреслити, що в нині діючих типових освітніх програмах початкової освіти О. Савченко [3, с. 190], Р. Шиян [3, с. 122] результати навчання молодших школярів 1-2 класів презентовано у контексті компетентнісного підходу. Ідеться, насамперед, про моделювання та впровадження інноваційного навчального процесу, зорієнтованого на усвідомлення та конструювання здобувачами початкової освіти нових знань, формування критичного мислення, стійких умінь і навичок через оволодіння досвідом практичної діяльності.

Тобто особливий акцент робиться на кардинально новий аспект співтворчої роботи та партнерської взаємодії вчителя початкової школи з учнями – аспект активізації проєктної діяльності дітей як на уроках, так і в процесі позакласної та позашкільної роботи з ними.

На жаль, сьогодні ще існують протиріччя щодо концентрації уваги педагогічної громадськості саме на активізацію проєктної діяльності молодших школярів з одного боку, та недостатній рівень професійної підготовки вчителів початкової школи до здійснення з учнями індивідуальних, групових і колективних художньо-творчих проєктів

Водночас, саме активне застосування вчителем початкової ланки методу проєкту на уроках образотворчого мистецтва дозволяє залучити учнів до продуктивного здобування знань та їх самостійної систематизації.

Окрім цього, слід наголосити, що молодші школярі, як суб'єкти проєктної діяльності, знаходяться у педагогічно скерованій ситуації їх вмотивованого занурення та орієнтації у широкому просторі інформаційних і візуалізованих джерел. У таких обставинах вони вчать не лише знаходити творчі проблеми, а й ухвалювати творчі рішення щодо їх креативного розв'язання за допомогою засобів образотворчого мистецтва.

Активне застосування проєктних технологій на уроках образотворчого мистецтва дозволяє вчителям забезпечити цілісність, системність і достатньо високу результативність спланованих спільних навчально-пізнавальних і творчих дій дітей. Як засвідчує вчена О. Біла, саме проєктні технології у закладах початкової освіти сприяють: